

colour4kids

Matisse in de Wolken

Verslag Muurschilderproject in
KDV Las Nubes, Acatenango, Guatemala

Inleiding

Vanuit mijn huis in Guatemala kijk ik dagelijks uit over de rokende vulkaan Fuego die op zo'n 12 km afstand ligt. Hoewel het constante gerommel en de regelmatige uitbarstingen van enorme grijze rookpluimen, witte stoom of gloeiende lava ('s avonds goed te zien bij helder weer) een deel van mijn dagelijks leven zijn geworden, kan ik geen genoeg krijgen van het spektakel. Het is en blijft iets fascinerends, die majestueuze, actieve Fuego vulkaan, dicht genesteld tegen zijn grote broer Acatenango, die weliswaar hoger is, maar (momenteel) niet actief.

Soms ligt mijn hele terras onder een dikke laag zwart stof, maar meestal waait de grote pluim asrook de andere kant op, in de richting waar het dorp Acatenango ligt, op de flanken van de vulkaan met dezelfde naam. Hemelsbreed dus helemaal niet ver bij mij vandaan, maar over de weg, met eigen vervoer en geen verkeer op de weg, toch ruim anderhalf uur rijden. (En twee tot drie uur als je in de file zit, zoals bijna alle avonden het geval was.)

De vulkanen Fuego en Acatenango, vanaf mijn dakterras

In het dorp Acatenango, wat met 22.500 inwoners een behoorlijk grote gemeente is, maar waar verder weinig te beleven valt, is het dus regelmatig stofhappen. Niet dat ik daar uit eigen ervaring kan meepraten. Ik was er immers nooit geweest en kende alleen de verhalen van mensen die de acht uur durende trek de vulkaan op hebben gemaakt, en van Ann Wijns, een Belgische die in Acatenango op een kinderdagverblijf werkt.

Het KDV vóór de schilderbeurt...

Voor mijn project *MuralArte Guate* ben ik altijd op zoek naar openbare muren en dan het liefst muren van instanties die niet zo makkelijk toegang hebben tot de wereld van hulpinstellingen. Rondom het schitterende en dus populaire Antigua zijn er tientallen organisaties actief, maar in de afgelegen gebieden van Guatemala is dat niet het geval.

Dat betekent dus dat hoe verder weg, hoe meer instanties met muren die wel een kleurtje kunnen gebruiken maar daar niet de middelen voor hebben. Vandaar dat ik, na veel goeie verhalen over het kinderdagverblijf te hebben gehoord, Ann benaderde met de vraag of zij geïnteresseerd was in een muurschildering. Het antwoord was een volmondig JA!

Eenmaal in gesprek met Ann bleek dat er ruimte zat was voor een muurschildering. Dat eigenlijk het hele kinderdagverblijf wel een lik verf kon gebruiken. En dat het gebouw zelf eigenlijk ook wel aan een opknapbeurt toe was. Geen grote verbouwing, maar kleine dingetjes die al lang stoorden, maar die vanwege het beperkte budget nooit aangepakt konden worden.

Nou leek me dat een uitgelezen project voor Stichting Colour4Kids! Na al vier keer met veel plezier een muurschilderproject met Colour4Kids te hebben volbracht, hoopte ik dat ik wederom het bestuur voor een project kon interesseren. En dat is dus gelukt! Helaas zonder Erik de Vinderschilder en Hassan de Blauwelijnenkunstenaar, maar zonder hun hulp is het toch ook gelukt.

Kinderdagverblijf Las Nubes

Het kinderdagverblijf Las Nubes (De Wolken) is in 2010 opgezet door Anabella Meneses, een Guatemalteekse die in de hoofdstad is geboren en wiens familie al generaties lang een koffieplantage bezit in Acatenango. Toen Anabella acht jaar geleden richting vulkaan kwam om de koffieplantage te gaan beheren, was ze geschokt door de slechte leefomstandigheden van de werkers en hun families daar. Daar besloot ze wat aan te doen en zette ze het kinderdagverblijf op zodat de moeders zich geen zorgen hoeven te maken over hun kroost terwijl beide ouders aan het werk zijn.

Het KDV vóór de werkzaamheden.

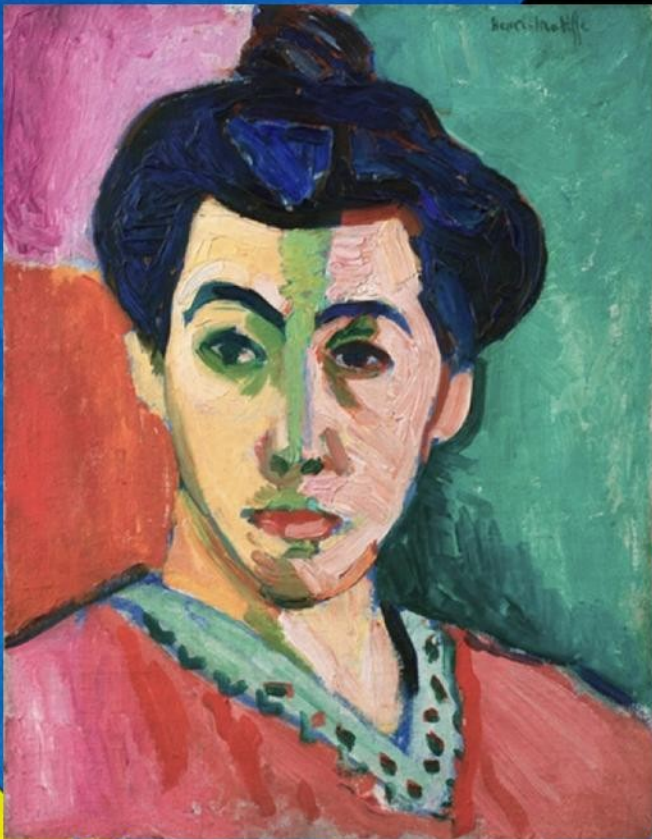
De kleintjes, vanaf drie jaar, zijn er de hele dag en worden beziggehouden met allerlei educatieve activiteiten. De oudere kinderen komen na school en worden begeleid met hun huiswerk. Alle kinderen eten samen een gezonde lunch (de groentes worden door de kinderen zelf verbouwd op de koffieplantage) en natuurlijk is er veel aandacht voor simpele maar belangrijke dingen zoals handenwassen, tandenpoetsen en alsjeblief en dankjewel zeggen. In totaal maken zo'n 50 kinderen gebruik van het kinderdagverblijf dat zich midden in het centrum van Acatenango bevindt.

Het gebouw zelf is een typisch koloniaal gebouw bestaande uit meerde ruimtes die allemaal op een L-vormige overdekte gang uitkomen die rondom een grote patio ligt. Een prima ruimte, maar nogal vervallen. De muurschilderingen die de kinderen zelf ooit gemaakt hadden waren vervaagd, de deurposten verrot en er was maar één WC voor al die kinderen en vijf man/vrouw personeel. De schutting die het gebouw scheidt van het huis er naast was niks meer dan een stel verroeste zinken platen. Er was weinig licht in de werkruimtes en al met al maakte het gebouw een vervallen indruk. Tijd voor een totale transformatie!

Matisse

Henri Matisse werd in 1869 in Picardie, Frankrijk geboren en tot groot plezier van zijn ouders studeerde hij rechten met de bedoeling advocaat te worden. Maar in 1890 werd hij aan zijn blinde darm geopereerd en herstel verliep maar moeizaam. Matisse was depressief en totaal ongeïnteresseerd om zijn studie weer op te pakken. Na maanden in bed gelegen te hebben, bracht zijn moeder hem, vanuit de winkel die zijn ouders beheerden, een set schildersmateriaal. Matisse was meteen verkocht en klaarde zienderogen op. Waar zijn ouders echter minder blij mee waren, was dat hij besloot zijn studie aan de wilgen te hangen en een professioneel schilder te worden.

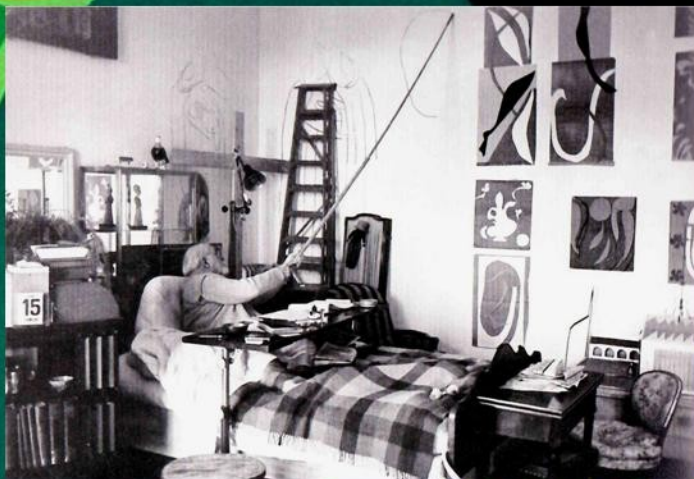
*"Portret van Madame Matisse",
door Henri Matisse, 1905*

Zo gezegd, zo gedaan. Matisse studeerde aan de academie en bleek inderdaad talent te hebben. Maar hij vond het verschrikkelijk dat eindeloos kopiëren in die saaie kleuren. Hij wilde niet een replica maken van de realiteit, maar het karakter van zijn modellen naar buiten laten komen door kleur. Beetje bij beetje werden zijn schilderijen steeds kleurrijker en uitdagender. Een portret van zijn echtgenote toont een groene schaduw over haar gezicht. Het schilderij werd tentoongesteld, maar totaal afgekraakt door de gevestigde orde. Een groen gezicht! Wat een barbaar! Alleen een wild beest schildert zo iets!

Dat van dat wilde beest, Fauve, werd een geuzennaam. En zo werd Matisse de grondlegger van het Fauvisme. Ondanks felle kritiek had hij veel succes, met name onder jonge schilders. Al gauw kon hij van zijn schilderwerk leven en op middelbare leeftijd had hij het zelfs financieel heel goed voor elkaar.

"Het Paard, de Clown en de Ruiter", door Henri Matisse, 1905

In 1943 kreeg hij maagkanker. Tegen alle verwachtingen in verliep een operatie goed, en Matisse herstelde. Maar hij kon niet langer achter een ezel staan en lag voornamelijk in bed. Toch betekende dat niet het einde van zijn carrière. Hij ging verder met waar hij al eerder mee begonnen was, collages van stukken beschilderd papier, alleen nu op een veel grotere schaal. Zijn assistente beschilderde de vellen. Matisse knipte ze uit en gaf heel precieze instructies hoe die opgehangen moesten worden. Deze werken zijn nu de beroemdste van Matisse en werkelijk waar de kroon op zijn werk.

Werkwijze Schilderwerk

Normaal gesproken maak ik gedetailleerde ontwerpen voor mijn muurschilderingen die ik dan letterlijk kopieer in het groot. Maar voor Las Nubes had ik een andere aanpak. Ik had besloten, in overleg met Ann, dat het thema de knipselkunst van Matisse zou zijn, omdat de kleuren zo vrolijk zijn, de figuren zo vrijblijvend en relatief makkelijk om te schilderen. We besloten ter plekke te bepalen wat en hoe te schilderen en dan maar zien hoe ver we zouden komen. Je kunt het namelijk zo gek maken als je zelf wilt, zolang er maar tijd en verf is.

Gelukkig was er hulp genoeg: het volledige personeel van Las Nubes deed mee (Ann, Anabella, de assistent van Ann, de twee onderwijzeressen en zelfs de kokkin!) en we hadden ook hulp van twee Belgische vrijwilligers en Miguel, onze chauffeur die onze iedere dag heen en weer reed.

De eerste dag hebben we alles in de grondverf gezet en hebben Ann en ik een grof werkplan gemaakt: ze wilde een soort schilderijenlijst op de muur waar de "Winnaars van de Week" bekend gemaakt worden; de namen van de ruimtes boven de deur; een aanpassing op de gevel; een lichtere kleur in één van de klaslokalen en nog veel meer. En ook wilde ze graag op de grootste muur, in de gang waar de meeste activiteiten plaats vinden, iets in de stijl van Matisse's schilderij De Parkiet en de Zeemeermin. Genoeg gezegd, dat is mijn lievelingsschilderij van Matisse en ook al was het héél veel werk, het resultaat mag er zijn. Ik wil zelf ook wel zo'n muur in mijn huis!

De eerste dag waren de kinderen aanwezig, maar het was al gauw duidelijk dat we beter op zouden kunnen schieten als de kinderen er niet zouden zijn en we het personeel full time voor het schilderen ter beschikking zouden hebben. Dus werd het kinderdagverblijf voor drie dagen gesloten voor de kinderen en dat was wel zo handig. We waren niet alleen aan het schilderen, er werd ook getimmerd, een hek gebouwd, lekkages gerepareerd en nog veel meer. Het was lekker druk en bedrijvig en beetje bij beetje begon de ruimte totaal te transformeren.

Op vrijdag 29 september, na vijf dagen hard werken, waren we eindelijk klaar! De kinderen kwamen voor de lunch en daarna voor een feestelijke inwijding van het gebouw. Nog niet alle reparaties waren klaar. Er komen nog twee nieuwe deuren voor de Wc's en de nieuwe verlichting moet nog geplaatst worden. Het hek is bijna af en zal dan versierd worden met 8 beschilderde panelen van 1.2 bij 1.2 m. Zodra het weer wat opklaart, wordt de patio vereffend, want er zitten nu overal gaten en greppels in, waar de kinderen voortdurend over struikelen. En dan is het werk wel gedaan! Het vervallen gebouw ziet er nu al fris, modern en licht uit. De kinderen vinden het fantastisch en het personeel ook. Het was hard aanpoten, maar het resultaat mag er zijn!

Het enige jammere is dat ik de vulkaan dus geen moment van dichtbij heb gezien. Er was gedurende vijf dagen een dikke mist. We zaten dus letterlijk in de wolken!

Activiteitenboek

Bij de afsluiting op vrijdagmiddag was er kleurrijke taart voor iedereen die niet mistond in het interieur. En nog een extraatje: tijdens het taart eten heb ik een korte uitleg gegeven over wie Matisse was en wat hij deed. Ik heb toen ook het activiteitenboek overhandigd dat ik ontworpen heb vol met allerlei spelletjes en knutselopdrachten, allemaal gebaseerd op het werk van Matisse en dus op het schilderwerk. Als de leraren hiermee aan de slag gaan wordt het schilderwerk dus veel meer dan wat decoratie, maar een interactieve muurschildering.

Taart en kunst!

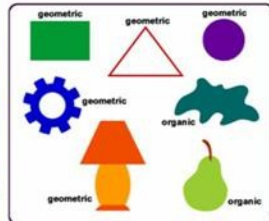
Las Figuras de Matisse 1

Actividad para: Grado 1-3

Asignatura: Matemática, Ciencias Naturales

Materiales:

- Papel construcción
- Tijeras
- Lápices
- Pegamento
- Reglas

Preguntas:

- ¿Qué comen los peces?
- ¿Cómo duermen los peces?
- ¿Cuáles figuras geométricas ves en tu alrededor?
- ¿Hay figuras orgánicas en tu alrededor?

5

Introducción:

Matisse vivió por muchos años en el sur de Francia, cerca del mar. Le encantaba el mar turquesa y el cielo celeste con todos sus seres vivos, como se ve reflejado en su trabajo. Sus peces, aves y plantas son figuras muy sencillas. Son figuras orgánicas.

Las figuras orgánicas son las que encontramos en la naturaleza. Sin formas más libres, más imperfectas y sin orden. Al contrario, las figuras geométricas son artificiales. Es decir que son creadas por el hombre, son más perfectas y planas en comparación con las figuras o formas orgánicas. Ejemplos de figuras geométricas son: el punto, la línea, el círculo, el rectángulo, el óvalo y el triángulo.

Actividad:

Recortar figuras geométricas de papel construcción y pegarlas en una hoja de papel azul, formando un mar con peces, estrella de mar, plantas, burbujas etc.

Las Figuras de Matisse 2

Actividad para: Grado 1-3

Asignatura: Matemática, Expresión Artística

Materiales:

- Papel construcción
- Tijeras
- Lápices
- Pegamento
- Reglas

Actividad:

Explique la diferencia entre figuras orgánicas y geométricas. Luego se hace un collage de papel construcción con figuras geométricas y figuras orgánicas. Cada niño recibe 1/2 hoja de papel construcción de distintos colores. De la media hoja, se recortan varias figuras orgánicas y geométricas. También se usa las "formas negativas", o sea, el papel que sobra después de recortar las figuras. Luego se pega las figuras y la "forma negativa" en la otra hoja de tal manera que la mitad de la composición es el reflejo de la otra.

Introducción:

Muchas de las figuras en las obras de Matisse se reconocen como aves, plantas, peces, sirenas u otros seres. Pero otras figuras son completamente abstractas, o sea, no son reconocibles. Una obra de arte no necesariamente necesita ser una reproducción de una persona u objeto. Una obra de arte consistiendo sólo en una composición de figuras no reconocibles y colores es arte abstracto. Igual, puede provocar emociones al verlo.

6

La Bailarina de Matisse

Actividad para: Grado 4-6

Asignatura: Expresión Artística

Materiales:

- Papel construcción
- Papel negro
- Tijeras
- Pegamento

Introducción:

A Matisse le gustaba mucho la danza. Pintó muchas bailarinas en su vida. En sus obras trataba de expresar el movimiento de las bailarinas, el ritmo de la música y la alegría del baile.

Ejemplo de la manualidad

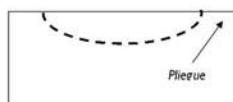
Bailarina Criolla, 1951

Actividad:

En una hoja, el niño pega piezas grandes de papel de colores (recortadas con tijera o la mano) para formar el fondo. Luego recorta del papel negro los óvalos y otras figuras geométricas que van a formar las partes del cuerpo: cabeza, torso, brazos superiores, antebrazos, muslos, las partes inferiores de las piernas, pies y manos. Lo más fácil es doblar el papel y luego recortar la mitad de la figura desde el pliegue. Luego se compone una figura humana del papel negro sobre el fondo. Para terminar se decora la figura humana con ropa.

Preguntas para evaluar los resultados:

- ¿Cuál de todas las bailarinas creadas tiene mayor movimiento?
- ¿Cuál de todas es la bailarina mejor vestida?
- ¿Cuál de las obras es la más colorida?
- ¿Cuál de todas parece más a una obra de Matisse?

13

Las Manos de Matisse

Actividad para: Prepa, Grado 1-3

Asignatura: Expresión Artística, Ciencias Naturales

Materiales:

- Papel construcción
- Pliegos grandes de papel blanco
- Tijeras
- Lápices
- Pegamento

Preguntas:

- ¿Qué otras cosas podemos hacer con las manos?
- ¿Hay diferencia entre la mano izquierda y la mano derecha?

Actividades Adicionales:

- Decorar las manos pegadas con marcadores o colores
- Sumar y restar con los dedos
- Pintar sin usar las manos (por ejemplo con los pies o con la boca)
- Tratar de hacer acciones ordinarias sin usar las manos (abrir una puerta, levantar algo del suelo, quitarse una prenda etc.)
- Tratar de escribir con la mano izquierda (los niños zurdos con la mano derecha)

Introducción:

Para un artista, las manos son sus herramientas más importantes. Matisse usaba sus manos para pintar. Ya viejo se enfermó y ya no salía de la cama. Ya no podía pintar como antes. Pero seguía usando sus manos para recortar piezas de papel y formaba grandes obras con ellas. Ahora vamos a usar nuestras manos para hacer arte de las manos. Pues, ¡manos a la obra!

Actividad:

Cada niño pone su mano izquierda en una pliego de papel construcción y la repasa con lápiz con la mano derecha (los niños zurdos al revés). Luego se recorta la mano. Cada grupo de niños recibe un pliego grande de papel blanco. Los niños hacen una composición de las manos de color en el papel blanco. Puede ser una figura o una composición abstracta. Al estar contentos con la composición, se pegan las manos en el papel blanco. También se puede usar las "manos negativas" (los restos del papel de construcción).

12

Bedankt !

Ik geloof dat ik nog nooit zoveel hulp heb gehad bij een project (van volwassenen) en een ENORM bedankje is dus op zijn plaats: Ann Wijns, voor het meehelpen en coördineren van van alles; het personeel van Las Nubes: Anabella, Chrystel, Noelia, Reina en José; vrijwilligers Linsy en Mauro; en onze chauffeur en medeschilder Miguel Raymundo.

Uiteraard ook enorm veel dank aan Stichting Colour4Kids voor het mogelijk maken van dit project. Het was wederom fantastisch!

Financiële Rapport

Verf	439.74
Grondverf	73.46
Kwasten	50.23
Overige Materialen	44.24
Elektriciteit	76.80
Transport	400.00
Feestelijke afsluiting	50.58
Honorarium	500.00
Wisselkoers (Pinnen)	8.00
Onvoorzien (Extra benzine)	58.14
 Totaal:	 1701.91 Euro's
Ontvangen:	1750.00 Euro's
Restant:	48.09 Euro's

Verslag geschreven
door Carin Steen
MuralArte Guate

Antigua Guatemala
September 2017